
THE DEBATE - INTELLECTUAL GAME AND ACTIVE METHOD OF LEARNING

Nikola Vakrilov

Petko Karavelov Primary School, Asenovgrad, Bulgaria, olivier@abv.bg

Abstract: The debate is a structured discussion. The level of structure and formality depends on the teacher. There are usually two teams with at least two participants in each. One team supports the claim and the other denies it. You can choose the topic according to your learning goals, you can leave the students to think and choose topics close to their interests and everyday life. of their speech abilities and full communication. The availability of methodologies and subjects that increase the readiness and skills of students to be competent and engaged citizens is also insufficient. The accumulated experience shows that children and young people in school show strong motivation and desire to participate in educational forms that enable them to acquire various practical skills and to fully prepare for life. The forms and methods of "Debate" are an excellent tool for the development of thinking and personal wisdom. Ideas for the building blocks of good debate have existed in ancient Greece.

Subject- for there to be a dispute, of course, there must be something to argue about. There are different types of topics depending on the different forms of learning debate-affirmative party, a negative party.

Arguments - the best way to convince a judge that your position is correct is through argumentation.

Evidence- in addition to the arguments, the debaters must present to the judges evidence in support of their actions.

Cross-examination-most, but not all, educational debates allow each participant to answer questions from the opposite side.

Evaluation-after following the development of the whole debate and hearing the arguments of both parties, the judge will indicate his decision

Responsibilities of the speaker-the success of the debate lies in group work or, rather, teamwork

Keywords: debate, elements of the debate, intellectual game, teaching method

ДЕБАТЪТ - ИНТЕЛЕКТУАЛНА ИГРА И АКТИВЕН МЕТОД НА ОБУЧЕНИЕ

Никола Вакрилов

ОУ „Петко Каравелов“ Асеновград, България, olivier@abv.bg

Резюме: Дебатът е структурирана дискусия. Нивото на структурираност и формалност зависи от учителя. Обикновено има два отбора с поне двама участници във всеки. Единият отбор е в подкрепа на твърдението, а другият го отрича. Може да изберете темата според учебните си цели, може да оставите учениците да помислят и изберат теми, близки до техните интереси и всекидневие. В българската общообразователна програма все още има дефицит на подходи и дейности за повишаване на практическите социални умения и критическото мислене на учениците, за развитие на речевите им способности и пълноценно общуване. Недостатъчно, също така, е и наличието на методики и учебни предмети, които повишават готовността и уменията на учениците да бъдат компетентни и ангажирани граждани. Натрупаният опит показва, че децата и младите хора в училище показват силна мотивация и желание за участие в образователни форми, които им дават възможност да усвояват различни практически умения и да се подготвят пълноценно за живота. Формите и методите на "Дебати" са отличен инструмент за развитие на мисленето и личностното помъдряване. Идеите за градивните елементи на добрия дебат съществуват още в древна Гърция.

Тема- за да има спор, естествено трябва да има нещо, върху което да се спори. Съществуват различни видове теми в зависимост от различните форми на учебния дебат-утвърждаваща темата страна и отрицаваща темата страна.

Аргументи- най-добрият начин да убедите съдията, че вашата позиция е правилна, е чрез аргументация.

Доказателства- освен аргументите, дебатиралите трябва да представят на съдиите доказателства в подкрепа на своите доводи.

Кръстосан разпит-повечето, но не всички дебати с учебна цел дават възможност на всеки участник да отговаря на въпроси от противоположната страна

Оценяване-след като проследи развитието на целия дебат и изслуша аргументите на двете страни, съдията ще посочи своето решение.

Отговорности на говорителя-успехът в дебата се крие, в груповата работа или, по-скоро, работата в екип.

Ключови думи: дебат, елементи на дебата, интелектуална игра, метод на обучение

1. УВОД

Дебатът е структурирана дискусия. Нивото на структурираност и формалност зависи от учителя. Обикновено има два отбора с поне двама участници във всеки. Единият отбор е в подкрепа на твърдението, а другият го отрича. Може да изберете темата според учебните си цели, може да оставите учениците да помислят и изберат теми, близки до техните интереси и всекидневие. В дебата се развиват множество умения, като публично говорене, критическо мислене, проучване, толерантност към друга позиция, работа в екип. Важно е учениците да бъдат подготвени да дебатират и в подкрепа, и срещу твърдението. Дебатите са два основни типа: дебат, който изисква задълбочена предварителна подготовка и проучване и импровизиран дебат в рамките на часа с кратко време за подготовка и аргументиране (Кръстева, 2019). Дебатите, в които всички участват в ежедневието, са неформални. Формалният дебат има специфична структура, правила и ограничения. Например, в реалния живот вие и майка ви може да спорите до сутринта за вечерния час, докато по време на един формален дебат всеки има право на 10 минути, за да представи аргументите си. Освен това, при формалния дебат съдията решава кой е победител. Основната характеристика на формалния дебат е, че осигурява правила, с които се насърчава противопоставянето на двата отбора. Не е достатъчно само изразяването на различни мнения от двете страни. Всеки отбор трябва директно да отговори на аргументите, представени от другия, да сравни своята позиция с тази на опонента и да спечели съдията на своя страна (Chiari, 2017).

2. ВЪВЕДЕНИЕ В ПРОГРАМА ДЕБАТИ

Дебатите са от основно значение и са от жизнена важност за демокрацията. Дебатите не са просто форма на изразяване, а форма на убеждаване. Дебатиращите се надяват да променят мнението на другия; надяват се, че техните слушатели ще споделят тяхното мнение. Дебатите не водят до пряко единодушие, но след време могат да доведат до консенсус и променено разбиране на това кое е правилно и кое е благоразумно. Програма дебати ще ви научи да мислите по-критично за света около вас. Дебатирането ще ви провокира да разглеждате даден проблем от много страни, да поставите под съмнение различни предположения, да изследвате фактите и да разбивате логични аргументи, които да убедят останалите в правотата на заеманата от вас позиция. Като участник в дебат вие ще изпълнявате ролята на говорител (Трап и съав. 2019). Ще трябва добре да организирате мислите си и да ги излагате ясно, ефективно и убедително. Уменията, които се усвояват чрез участието в дебати, са много важни за времето, в което живеем - сега, когато светът е на прага на 21 Век. За да успеете в професионално отношение, трябва да знаете как най-ефективно да представяте възгледите си и да опровергавате аргументите на тези, които не са съгласни с вас. В ролята ви на ученици на демокрацията, изкуството на дебата ще ви даде възможност по-добре да разбирате политическото развитие и да отстоявате каузата, в която вярвате. Участниците в програма дебати от целия свят получават много знания в процеса на заниманията си. Съвместната работа при подготовката за участие в един дебат превръща съотборниците в приятели. Освен това, учениците имат възможност да се запознаят с други общности или страни, да се срещат с нови хора и да опознават нови култури (<http://712educators.about.com/dlrubricdebate.htm>).

3. ТРАДИЦИЯТА

Идеите за градивните елементи на добрия дебат съществуват още в древна Гърция. В Атина гръцките граждани се събирали да разискват и спорят по отношение на новосъздаваните закони. Те били обучавани да усвояват изкуството на дебата и умението да застават от двете страни на разисквания проблем с цел да го разберат по-задълбочено. През Средновековието образованието в Европа е включвало обучение по публична реч и водене на дебати. В ранната история на Съединените щати в университетите са се организирани клубове по дебати (Нинова, 2018).

4. ПРИНЦИПИ ЗА ВОДЕНЕ НА ДЕБАТИ

Първи принцип: дебатирай, за да се учиш. Воденето на дебати е дейност, при която се усвояват важни умения, необходими за живота в съвременното демократично общество. Дебатирането обогатява образованието ви и същевременно ви дава възможност да се забавлявате. Според този принцип, първата причина за водене на дебати е да се получат нови знания. С други думи, да научиш е по-важно от това да победиш. Ако участвате в програма дебати само за да спечелите, това означава, че сте разбрали погрешно същността и целите на самия процес.

Първо, участникът в дебати, който желае да се учи и да усъвършенства своите знания, не е склонен към измама, за да спечели. А тъй като не бихте излъгали с цел да си осигурите победа, вие се утвърждавате като позитивна личност и печелите уважението и възхищението на хората около вас.

Второ, когато състезателите правят всичко възможно за да победят, те подлагат на крайно изпитание състезателните принципи. В резултат на това се отделя много повече време за писане и въвеждане в сила на правила, които да държат устрема на състезателите под контрол. Съсредоточаването върху победата води до губене на време и ресурси и в крайна сметка може да застраши целостта на процеса (Трап и съав. 2019).

Втори принцип: бъди честен. Ако вече сте приели да спазвате неизменно първия принцип, лесно ще възприемете и втория. При условие, че ученето и разбиването на умения са по-важни от победата, какво може да мотивира лъжата, за да се спечели един дебат? Само по себе си провеждането на дебат е дейност, която провокира вроденото човешко любопитство. Ние винаги искаме да знаем истината: нуждаем ли се от нови политически реформи; ще пътуваме ли някога до далечни галактики; има ли вивот на други планети? Тези въпроси са свързани с минало, настояще и бъдеще, но винаги са насочени към търсене на истината. Участникът в дебат, трябва да е честен в своите аргументи, доказателства и отговори при кръстосания разпит. Понякога това налага да той да признае, че твърдението му не е добре обосновано. Понякога това би означавало да отговори с "Не знам" на въпрос, който е съкрушителен за неговата теза. Понякога това ще го накара да осъзнае, че има грешка в разсъжденията му. В крайна сметка, всички тези признания ще са от полза, тъй като благодарение на честността си той ще усъвършенства уменията си. Ще спечели уважението на съдиите и опонентите си. Освен всичко това, ще помогнете и на други, които също търсят истината (Кръстева, 2019).

Трети принцип: уважавай другите. Воденето на дебати не засяга личността и не трябва по никакъв начин да омаловажавате или унижавате друг човек, само защото той не е съгласен с вас. Тази дейност засяга главно определени идеи и тяхното противопоставяне. В битката на идеи единственото допустимо оръжие е добре обоснованият аргумент. Атакуването на самия човек срещу вас няма да обори идеята, а само ще отклони вниманието от нея. Ако всъщност идеята е проблемна, като расизъм, геноцид или робство - атакуването ѝ с помощта на аргументи е единственият начин за нейното оборване. Ако нападате конкретния човек и личността му, идеята ще продължи да съществува непокътната. Идеите, добри или лоши, заслужават уважение по време на дебатите. Една идея може да бъде сполучливо оборена чрез добре подготвени и обмислени аргументи (Меретев & Чернева 2018).

5. ДЕБАТИ - ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА ИГРА

Воденето на дебати е игра. Основната цел при всеки един дебат е да убедите трета, неутрална страна, наречена съдия, че вашите аргументи са по-добри от тези на опонента ви. Въпреки че целта е доста простичка, стратегиите и техниките за постигането ѝ могат да бъдат сложни. Нека разгледаме някои от основните елементи на дебата:

5.1. Тема. За да има спор, естествено трябва да има нещо, върху което да се спори. В учебния дебат това нещо е едно конкретно твърдение, което се записва като тема (наричана още и теза), и е лесно да се познае. Темата на спора традиционно се формулира по следния начин:

Съществуват различни видове теми в зависимост от различните форми на учебния дебат

5.2. Утвърждаваща темата страна. По време на учебния дебат, утвърждаващата страна трябва да убеди съдията, че темата изразява вярно твърдение, т.е. тя защитава темата така, както е формулирана.

5.3. Отрицаваща темата страна. Състезателите от отрицаващата страна се стремят да докажат пред съдията, че твърдението, изразено в темата е невярно, т.е. това е страната, която отхвърля темата така, както е формулирана (Роррег, 2017).

5.4. Аргументи. Най-добрият начин да убедите съдията, че вашата позиция е правилна, е чрез аргументация. Това означава да се обоснове и да обясните защо вашата позиция е по-добра и така да накарате съдията да ви повярва. Аргументите могат да бъдат силни или слаби. Естествено, вие ще искате да представите най-силните и най-убедителните аргументи пред съдията. Трябва да знаете, обаче, че съдиите, много от които са бивши състезатели, са доста скептични. Те ще поискат да видят, че сте обмислили добре доводите си, че сте се подготвяли старателно (като сте се упражнявали предварително, заставайки от двете страни на казуса) и че аргументите ви могат да издържат на атаките на опонента (Трап и съав. 2019).

5.5. Доказателства. Освен аргументите, дебатиращите трябва да представят на съдиите доказателства в подкрепа на своите доводи. Например, казвате на майка си, че сте закъснели за училище, защото сте помогнали на приятел да смени спуканата гума на колелото си. Това е добър аргумент (причина) да закъснеете. За да докажете на майка си (съдията в случая), че това, което казвате, е вярно, вие ѝ показвате скъсаните дънки и изцапаните ръце. Това физическо доказателство подкрепя аргументите (Роррег, 2017).

В дебата доказателствата се набавят чрез проучвания и съдържат предимно мнения на експерти в областта, в която се спори.

5.6. Кръстосан разпит. Повечето, но не всички дебати с учебна цел дават възможност на всеки участник да отговаря на въпроси от противоположната страна. Въпросите могат да служат за изясняване на определена позиция или за посочване на потенциални грешки в казуса на противника. По-късно тази информация може да се използва при съставянето на вашето или това на партньора ви конструктивно изказване.

5.7. Оценка. След като проследи развитието на целия дебат и изслуша аргументите на двете страни, съдията ще посочи своето решение, като отбележи на бланка кой отбор се е представил по-добре в процеса на водене на спорове. По време на дебата трябва да се следва определена структура. Това означава всеки член да има шанса да говори, да задава въпроси и да изгражда свои аргументи (Popper, 2017).

5.8. Отговорности на говорителя. Успехът в дебата се крие, в груповата работа или, по-скоро, работата в екип. Както във всеки един отбор, всеки член на отбора изпълнява определена роля и има своите отговорности. Отборите имат по 8 минути за консултации. Информацията от кръстосания разпит трябва да се използва в речите на следващите говорители.

Трябва да се отбележи, че дебатът като стратегия за развиване на умения в класната стая е широко обсъждана и използвана стратегия, особено в други държави, и включва задълбочена подготовка на учениците по различни умения, за да се стигне до същински дебат. (Popper, 2017).

6. ПРЕДИМСТВА НА СТРАТЕГИЯТА

Предимства на стратегията са следните:

Развива множество умения;

Може да се прилага във всички предметни области;

Има множество варианти на провеждане;

Уменията, усвоени при подготовка за дебат и темите могат да се прилагат за писмени аргументативни есета;

Лесно е да въвличете родители и общност /като съдии, публика/;

Приложимо е за малки групи, големи класове или за междукласно/междучилищно състезание;

Дава се избор на учениците (<http://www.saskdebate.com/media/2875/2007gamesandactivitiesguide.pdf>).

За тази стратегия е добре да имаме предвид, че:

изисква задълбочена предварителна подготовка в развиване на различните умения (изслушване; проучване; аргументиране; публично изказване и т.н.);

трябва да сте много внимателни дискусиите да не преминат на лично равнище, а да останат концентрирани върху въпроса;

изисква време за подготовка и провеждане;

трябва внимателно да зададете задачи на останалите, които не участват в конкретен дебат;

задължително е да приложите критериална матрица;

задължително е да сте провели няколко упражнения за дебатиране, както и няколко примерни дебати с целия клас, преди да направите официален дебат (Мавров 2019).

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В днешно време воденето на дебати като дейност е широко застъпено в училищата и университетите в целия свят. В повечето от европейските страни съществува и се развива програма дебати. Напоследък дебатът доби популярност и в източна Азия. На световния шампионат по парламентарни дебати през 1995/96 година в Ирландия се представиха повече от 30 държави - от Шотландия до Малайзия и Южна Африка и се състезаваха на английски език. В последните години програмата добива голяма популярност в централна и източна Европа (<http://www.saskdebate.com/media/3101/grab%20and%20go%20debate%20unit.pdf>).

ЛИТЕРАТУРА

Кръстева, А. (2019). Иновации в училищното образование. Астарта, Велико Търново.

Мавров, М. (2019). Публично говорене и етикет. Асоциация дебати, София.

Меретев, Т., & Чернева М. (2018). Развитие на програма –дебати в България. Летера, София.

Нинова, В (2018). Съвременни педагогически технологии в учебния процес. Изток-Запад, София

Трап Р., Зомпети Д., & Дрискъл У. (2019). Да открием света чрез дебати. Абагар, София

Chiari, R. (2017). Metodi Attivi ed i giochi di simulazione.

Popper, K. (2017). "Debate Program"- Интелектуалната игра Дебати - ръководство за учители и ученици.

<http://www.saskdebate.com/media/2875/2007gamesandactivitiesguide.pdf>

<http://www.saskdebate.com/media/3101/grab%20and%20go%20debate%20unit.pdf>

<http://712educators.about.com/dlrubicdebate.htm>